

Haal de beenderman uit de duisternis, hij hoort bij ons

Flits!

Wat was dat?

Dat was je leven, jongen.

Dát was snel, mag ik er nog een?

Nee, sorry.

John Cleese' beroemde tekst verwoordt pregnant ons gevoel bij het ontwaren van Kille Kobus. Maar daar is meer over te zeggen. Sommigen, onder wie ikzelf, proberen uit het leven te halen wat erin zit, omdat onze tijd op aarde beperkt is. Anderen zien hun bestaan meer als droog oefenen voor het échte leven na hun verscheiden, waarvoor dan eerst nog een sanhedrin- of Rota-achtig toelatingsexamen nodig is. Beide groepen laten het sterven zelf vaak buiten beschouwing, soms omdat ze meer aandacht hebben voor de kleine dood dan voor de grote, of gewoon omdat het saintes nitouches zijn. Hoedt u zich voor struisvogelangst, er huizen heus geen fyofyootjes in het sterfbed! Anders lopen we het gevaar onvoorbereid te zijn wanneer we zelf grondheer moeten worden. Dan kan Vriend Hein ons onaangenaam verrassen, want zelfroosteren is er niet bij en hij kent onze naw-gegevens. Hij vindt ons echt, al wonen we op de hoogstgelegen berg.

Wanneer de groene zoden langzamerhand in het zicht komen en de canopendeksels al klaarliggen, wordt het noodzakelijker en makkelijker het levenseinde op ontspannen wijze te bespreken. Ouderdom maakt vrij. Met die vrijheid wil ik u vanavond graag lastigvallen. Niet in klassiek Grieks of Hoog-Costa Ricaans, maar ik zal het gebruik van hypallage's en tongtwisters niet schuwen. Hopelijk zult u daarover niet met me ruziemaken ... (En anders heb ik wel een serestaatje voor u.)

De navolgende vraag is essentieel: hoe komt het toch dat veel mensen denken de Knekelpiet op een dwaalspoor te kunnen brengen door zijn bestaan te verzwijgen? Dat heeft mijns inziens alles van doen met maatschappelijke veranderingen. De meeste mensen hebben tegenwoordig ruim tijd voor individuele ontplooiing, pret maken en voor de staatsloterij. Spreken over moeilijke onderwerpen als ons inslapen wordt dan algauw iets beangstigends. Niet zo erg als de Grande Peur voor de Franse Omwenteling, maar toch. Ook de toenemende secularisering is van invloed.

Maar er speelt iets veel belangrijkers: vroeger lichtten mensen het anker in de schoot van hun familie. Opa, die de vruchten zijner dagen afristte in het gezin van zijn dochter, werd magerder, kreeg aangezichtsspierryorhexis en osteofyten, waarna ecchymoseverschijnselen en ascites het verwisselen van het tijdelijke met het eeuwige aankondigden. Bijna iedereen leerde op die manier Pietje de Dood op een intieme manier kennen voordat ze zelf verflenst waren, dat was mooi en natuurlijk. Tegenwoordig is het aantrekken van de houten jas echter grotendeels uit onze huizen verdwenen en uitbesteed aan gaazen, verpleeghuizen en hospices. Dat is een verarming,

omdat het meemaken van een overlijden aanzet tot nadenken over hoe we zelf kassiewijle zouden willen gaan. En – nog belangrijker – over de manier waarop we het ons resterende levenssaldo zouden kunnen gebruiken.

Julian Barnes – bepaald geen gesjochten jongen of janongeluk – verwoordde dat zo: ‘De dood definieert het leven en als je je daar niet constant van bewust bent, heb je geen idee wat leven is. Je moet weten en voelen dat het aantal dagen met margaux, gamay en baccaratrozen beperkt is, vooral als het vuur nog maar laag brandt. Als u de kraaienmars in de verte hoort, geniet u meer van wat het leven u biedt’, zoals bijvoorbeeld bûter, brea en griene tsiis. Uw herinneringen, zowel aan nymfaea als aan jambenverzen, worden dan mooier en dieper. Want wijn wordt sneller azijn dan u denkt en de rozen zullen verdorren in stinkend water voordat u het in de gaten heeft. Een tweede kans krijgt u niet en uitstel met een namptissement is niet mogelijk.

Hoe kunnen we de eeuwige jachtvelden beter toelaten in ons dagelijks denken? Essentieel daarbij is het accepteren van uw leeftijd. Niets is zieliger dan iemand die denkt de truc van de jen te kennen om altijd jong te blijven, bijvoorbeeld door behandeling met een filler (natuurlijk niet met de aan pengö’s gerelateerde munt met dezelfde naam). Of oudere mannen met een van brandebourgssluitingen voorziene jas en een jonge vriendin zonder dyspareunie en met een nieuwe motor, waarmee ze zich aan de 3VO-regels onttrekken. Bestaat er iets zieligers? Deze janpotages slaan, door gekunsteld actief te blijven, een wezenlijk deel van hun leven over, vanuit de illusie dat ze daardoor de engel des doods op afstand houden. Dat is dom, ook al studeerden ze wellicht aan een th en weten ze wat een bissectrice of zelfs wat fischer-tropschsynthese is. Zij zien als het ware de segerring of asspie aan het eind van hun levensas niet. Vooraltijdjongers raken buiten adem. Ze hebben geen tijd voor een kalme terugblik in het licht van de ondergaande zon. Geen heerlijk lange middagen met vrienden, luisterend naar muziek in mbalaxstijl of desnoods naar baithak gana, mijmerend over vroeger en over the debt which cancels all others. Levensverhalen zijn belangrijk, want je bent wat je gedaan hebt. Zonder levendige herinneringen onder je rari nantes wordt het leven voornamelijk een vlucht uit betekenisloosheid. Je houdt dan, als een soort schlemiel met incidentele sjlemazzel, in feite op te bestaan, lang voor je daadwerkelijk asjeweine (met een ei’tje, Bob!) bent.

Oudere mensen bezeilden een leven lang de wateren, vaak met prachtige uitzichten op weelderige kusten. Ze weerstonden stormen, ze repareerden door bosscheuren verzwakte planken van hun schip of desnoods een zaathout. Nu liggen ze in de haven, waar ze samen met leeftijdgenoten genietend kunnen terugblikken. Het wordt dan steeds makkelijker te aanvaarden dat kapitein Jas niet voor niets in de verte nadert, maar dat hij terecht komt. Of u nu pyrronist bent of uw heil liever zoekt in qi dao, u moet oud willen worden, dat is veel beter dan gekunsteld jong blijven. Echt, ouderdom is helemaal da bomb! Laten we daar een glaasje dum of een poesje op drinken.

Tegenwoordig komt de dood vaker dan vroeger onuitgenodigd mijn bewustzijn binnen. Bijvoorbeeld als de buitenwereld een duidelijke parallel met het groene laken (niet dat uit de café billards) laat zien: de avond die valt, de dagen die korter worden, of bij het

ondergaan van psytrance. Dat is ontroerend en het helpt me te accepteren dat ook ik straks kleiner ga wonen. Ten slotte: de schoonvader van Daniel Klein, filosoof, zei op zijn sterfbed: “Het is een voorrecht geleefd te hebben”. Het lijkt me prachtig zo tevreden en bezielde te kunnen zijn wanneer ik zelf, na betaling van een obool, de valreepscepters van Charons boot gebruik alvorens ik het Stygisch wed overga!

Shoot-out

Ik ben benieuwd wat u van dit memento mori vond. Er bestaat geen KPI voor en ik sta niet als schrijver genoteerd aan de Straits Time Index of bij de KvK en F. Waren de metaforen niet te flauw? Had ik ook de zeisenman en Jan Langbeen moeten noemen? Zou een StuBru'er de tekst nieuwswaardig vinden? Al slaat u me dood, ik weet het allemaal niet.

Ik schreef al eens een tekst over mijn atheïsme (*De Yggdrasil bloeit*), over mijn verkeerde grappen, en nu taste ik u dus mijn gevoelens betreffende het omgaan van het hoekje op. Zo leert u mij steeds een beetje beter kennen. Intussen peins ik alweer over mijn volgende dicteeonderwerp. Noliheine, wat is dat lastig! De liefde? Kleinkinderen? Een Caribisch eiland als Saint Kitts en Nevis? De psychologie van Mihály Csikszentmihályi? Mijn vinger verlaat mijn beeldscherm niet terwijl ik van de ene naar de andere letter ga, maar als ik uitgeswypet ben, weet ik het nog steeds niet. Nochtans zult u het horen als ik mijn zoektocht af heb, denkelijk vóór u uw klompen gaat wegzetten!

Bronnen

Daniel Klein, *Travels with Epicurus*
Julian Barnes, *Nothing to be frightened of*
Gerard Reve, *Diverse geschriften*
Bertrand Russell, *In praise of idleness*

